

EGO SCOOP

THEMANUMMER

Observeren & Reflecteren

De *ervaringsreconstructie*,
van *onmogelijkheid* naar *kans*

Documenteren: de kunst van het reflecteren

ANNEMIEKE HUISINGH & EVA KLEE

Soeval Gezocht is een stichting die onderzoekt en zichtbaar maakt wat jonge kinderen in hun mars hebben. **Soeval Gezocht** ziet jonge kinderen als kunstenaars en wetenschappers in de dop. Kinderen zijn vanaf hun geboorte cultuurbouwers en mogen dus net als volwassenen zichtbaar zijn in onze culturele instellingen.

Soeval Gezocht zet met diverse samenwerkingspartners projecten op, zet onderzoek uit en bouwt aan een netwerk voor uitwisseling van kennis en inzichten zowel nationaal als internationaal. De samenhang tussen deze drie is van essentieel belang.

Het pedagogisch fundament is geïnspireerd door de Reggio Emilia-benadering, welke net als het ErvaringsGericht Onderwijs zijn wortels heeft in het sociaal constructivisme.

Waarom documenteren?

Om te kunnen onderzoeken en zichtbaar te maken welke strategieën kinderen gebruiken in hun leerproces, hebben we manieren nodig om deze vast te leggen, erover na te denken en te discussiëren.

Wij hebben het in dit artikel over een specifieke invulling van het begrip documenteren. Het gaat om documenteren als een gereedschap, als een mogelijkheid tot reflectie (Making learning visible, Carla Rinaldi, pag. 78). Maar waarom is reflectie belangrijk? Wat verstaan we onder reflectie? Waarover reflecteren wij en met welk doel? En hoe stellen wij de documentatie samen, zodat wij zinvol kunnen reflecteren?

Om deze begrippen te verduidelijken is het belangrijk om eerst nader in te gaan op de vraag hoe wij kinderen zien en hoe wij denken dat kinderen leren.

Kindbeeld

Om te beginnen: als we jonge kinderen bekijken, valt op hoe gretig en ondernemend ze vanaf hun geboorte de wereld onderzoeken, hoe graag ze communiceren en hoe energiek, nieuwsgierig en met behulp van al hun zintuigen ze hun eigen interpretaties en hypothesen vormen.

De hersenwetenschappen bevestigen dit: we weten dat kinderen met een gevuld hoofd geboren worden, dat in aanleg hun hersenen met alle potenties zijn aangelegd. We weten dat kinderen zich in een enorm tempo ontwikkelen en dat deze ontwikkeling een voortdurende wisselwerking is tussen hun aangelegde mogelijkheden en alle ervaringen in relatie met de buitenwereld.

Een pasgeboren baby heeft in aanleg de mogelijkheid om in de woestijn, de stad of het oerwoud te overleven. Een kind kan alle talen van de wereld accentloos leren spreken.

Zijn brein kan bij wijze van spreken nog alle kanten op. Met name in de eerste zeven jaar maken de hersenen spectaculaire ontwikkelingen door en worden ze in belangrijke mate gevormd naar wat de omgeving van het kind vraagt.

Aanname 1: Ieder kind is uniek en vol potenties, ieder kind maakt een eigen unieke ontwikkeling door in wisselwerking met zijn omgeving.

Kennis en leren

Dan de gecompliceerde vraag: hoe komt kennis tot stand? Laten we een eenvoudig voorbeeld nemen: We stellen ons voor dat wij een gesprek hebben met iemand die van een bepaald onderwerp veel weet en ons allerlei feiten vertelt die ten dele nieuw voor ons zijn. De vraag is: hebben wij dan vervolgens op die betreffende punten dezelfde kennis als degene die ons de informatie heeft gegeven? Nee, want de kennis die is aangeboden heeft 'onderweg' al een essentiële verandering ondergaan. Wij hebben bij het horen ervan en het in ons hoofd prenten een eigen interpretatie tot stand gebracht. Wij hebben de informatie immers in relatie gebracht met alle kennis die wij al in ons hoofd hebben. We kunnen nog verder gaan door te zeggen dat deze interpretatie ook beïnvloed kan zijn door omgevingsfactoren tijdens dat gesprek, bijvoorbeeld door het

